

STICHTING

Stads
duiven
werkgroep
Groningen

Onze Stadsduif

Op weg naar een ethisch beleid

VERSLAG EN BELEIDSINITIATIEF

Inhoudsopgave

- A. Evaluatie periode april 2002 - mei 2004
- B. Toekomstvisie
- C. Aanbevolen beleidsmaatregelen
- D. Bijlagen

Colofon

Uitgave	Stichting Stadsduivenwerkgroep Groningen, juni 2004
Vormgeving	Sandro Kortekaas bno, Groningen
Tekst	Stichting Stadsduivenwerkgroep Groningen
Foto's	Sandro Kortekaas

Stichting Stadsduivenwerkgroep Groningen

Secretariaat: J.B.A.J. Osinga Kampweg 6a
9914 PJ Zeerijp (GN)
Tel.: (0596) 57 37 45
Mobiel: (06) 40 49 48 27
E-mail: han.osinga@stadsduiven.nl
Web: www.stadsduiven.nl

A. Evaluatie periode april 2002 - mei 2004

In april 2002 heeft de Dierenbescherming afdeling Groningen *Onze Stadsduif: op weg naar een ethisch beleid, visie en beleidsvoorstel* gepubliceerd. In deze door ons geschreven beleidsvisie werden de gemeenteraadsfracties geïnformeerd over het bestaan van een effectieve en diervriendelijke methode van omgang met stadsduiven, die in Duitsland al sinds 1985 met veel succes toegepast wordt. Deze zogenaamde *Integrale Reguleringsmethode*, destijds *het Duitse Model* genoemd, berust enerzijds op het aanbieden van verzorging en nestgelegenheid in speciale duivenverblijven (met ei-manipulatie), anderzijds op het inrichten van gecontroleerde voederplaatsen en het informeren van het publiek, om wildvoeren te reduceren.

Nadat de fracties de gelegenheid hadden gehad om bekend te raken met deze methode, werd de bespreking hiervan op de agenda gezet van de commissievergadering Zorg en Beheer van 11 september 2002. Dit gebeurde op initiatief van het VVD-raadslid de Heer M. Boumans, die het College van B en W verzocht had om een nieuw stadsduivenbeleid te concipiëren op basis van de beleidsvisie van de Dierenbescherming. Echter, CDA en PvdA waren voor de continuering van het sinds 1985 gevoerde beleid van ontmoediging van alle voederactiviteiten ("uithongeren"), vangen en doden. De fractie

van GroenLinks beweerde weliswaar tegen het doden van duiven te zijn, maar zag op dat moment toch geen heil in de Reguleringsmethode. Verder was de Socialistische Partij nog niet tot een afgerond oordeel gekomen, zodat zij zich noch vóór, noch tegen het voorstel uitsprak. Alle andere partijen waren óf enthousiast over de nieuwe benadering óf wilden deze, op zijn minst, een reële kans geven, maar vormden geen meerderheid binnen de raad.

Wethouder Paas nam namens het College het standpunt in dat men met het tot dusver gevoerde beleid op de goede weg was en wilde niet meegaan met het voorstel van de Heer Boumans. Wij betreurden de scepsis van het College en de meerderheid in de raad, temeer daar duidelijk was dat het gevoerde beleid slechts geleid had tot een eindeloze kringloop van vangen en doden. Immers, er moeten sinds 1985 toch minstens 3.000 stadsduiven uit de binnenstad gedood zijn, terwijl het totale aantal duiven nooit is afgenomen; alle dure campagnes van vangen en doden hebben dus per saldo geen enkel effect gesorteerd, anders dan een zeer tijdelijke daling van het aantal op bepaalde overlastplekken. Daarnaast achten wij ook het ontmoedigingsbeleid ten aanzien van het voeren onaanvaardbaar, aangezien dit in meerdere opzichten leidt tot ongewenste situaties. Aan de ene kant wordt op deze manier overlast gecreëerd op plaatsen waar voor de duiven voedsel te bemachtigen valt, zoals snackbars en marktkramen en ontstaan er verkeersonveilige

situaties; immers, uitgehongerde duiven storten zich op alles wat voedsel is en daarbij kennen ze geen verschil tussen de stoep en de rijweg. Aan de andere kant zijn er de gezondheidsaspecten en de gevolgen voor het welzijn van de dieren: de duiven van de binnenstad zijn toch echt geen wilde vogelsoort in een natuurgebied, zoals de voorstelling van zaken door de wethouder. Het zijn huisdieren die geen eigenaar meer hebben en die voor hun welzijn in bijna elk denkbaar opzicht van de mens afhankelijk zijn gebleven. Wordt de duif niet gevoerd met gezond voedsel, dan zullen de verzwakte, onverzorgde duiven van vier jaar geleden in het straatbeeld terugkeren. Het gemeentelijke streven tot uithongering bevreedt ons des te meer, omdat zij in haar voorlichtingsfolder over dit onderwerp schermt met het gezondheidsrisico van de stadsduif voor de mens. Een goede voedselsituatie is natuurlijk een eerste vereiste voor een gezonde duivenpopulatie. Overigens is er van enig gezondheidsrisico voor de mens geen sprake bij een normale omgang met stadsduiven. (Informationsmappe B.01 van de BAG, de Bundesarbeitsgruppe Stadttauben, U in 2002 toegestuurd in een Nederlandse vertaling)

Ook de afdeling Groningen van de Dierenbescherming betreurde dat er destijds geen meerderheid te vinden was voor een nieuw beleid. Echter, er is sinds september 2002 wel beweging gekomen in de opstelling van een aantal partijen. Nog in datzelfde jaar meldde de GroenLinksfractie haar verzet tegen een proefopstelling van een duivenverblijf op te zullen geven. Eind augustus 2003 ontvingen we het bericht dat ook de SP haar medewerking wilde verlenen aan de invoering van de diervriendelijke Reguleringsmethode. De Partij van de Arbeid gaf te kennen nog steeds vertrouwen te hebben in het tot dan toe gevoerde beleid, maar toonde zich bereid tot een gesprek met onze werkgroep ter nadere oriëntatie. Wij hopen dat

dit gesprek plaats kan hebben op zeer korte termijn, dat wil zeggen nog voor 16 juni aanstaande. Nu reeds telt de PvdA voorstanders van een nieuw beleid in haar gelederen.

Afgezien van de ethische bezwaren en het gebrek aan effectiviteit van het tot dusver gevoerde beleid, heeft de nieuwe Flora- en Faunawet van 1 april 2002 dit beleid ook praktisch onuitvoerbaar gemaakt vanwege het verbod op het bezit of gebruik van vangkooien. Dit is sindsdien alleen toegestaan met speciale ontheffing van de Provincie en die wordt alléén dan gegeven, wanneer er geen andere methoden ter bestrijding van duivenoverlast bestaan. Vanwege de goed werkende Integrale Reguleringsmethode mag de Provincie deze ontheffing dus niet afgeven en zij zal dat ook beslist niet doen, zo is ons verzekerd.

In november 2002 kwam aan het licht dat de Gemeente Groningen, in strijd met de Flora- en Faunawet, bij het vangen van duiven gebruik was blijven maken van vangkooien. Dit ondanks de uitspraak van wethouder Paas bij de commissievergadering dat de gemeente bij haar optreden binnen de grenzen van de wet opereerde. De wethouder heeft hiermee de raad dus onjuist voorgelicht.

Wij hebben van deze overtreding aangifte gedaan bij de Milieupolitie. Bijna een half jaar later kwam het bericht van de Rechtbank dat de Milieuofficier van Justitie had besloten tot een sepot in de zaak, omdat de Gemeente beterschap beloofd had. Wij hebben hiertegen beroep aangetekend bij het Gerechtshof te Leeuwarden op grond van artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering omdat wij de overtreding ernstig genoeg vinden voor een sanctie. Dit beroep is momenteel in behandeling. Op 5 april is er een hoorzitting over deze zaak gehouden in het Gerechtshof te Leeuwarden.

B. Toekomstvisie

Nu er binnen de raad voldoende draagvlak is voor de Integrale Reguleringsmethode, gaat het erom hoe deze het beste kan worden geïntroduceerd in de stad Groningen. Ons voorbeeld is de Duitse stad Aken, die, zowel qua stedelijke structuur als aantal stadsduiven met Groningen vergelijkbaar is. Daar is men erin geslaagd om de problemen in vijf jaar tijd (1996-2001) grotendeels onder controle te krijgen. Er zijn daar inmiddels zeven duivenverblijven gebouwd en zeven gecontroleerde voederplaatsen ingericht (Zie hiervoor *'Beispiel Aachen'* / BAG Stadtauben op de website: www.duivenoverlast.nl). Een gecontroleerde voederplaats is een locatie in de omgeving van een duivenpopulatie die zodanig gekozen is, dat de gevolgen van het voeren er, wat betreft overlast, minimaal zijn. In de praktijk is een dergelijke voederplaats een eerste fase op weg naar een duivenverblijf met volledige verzorging. De stad Groningen kent momenteel nog geen duivenverblijven; gecontroleerde voederplaatsen daarentegen wel. Eén bevindt zich in de binnenstad zelf (*Martinikerkhof*), alle andere aan de periferie ervan (*Guyotplein, Herenplein en Emmaplein*). Door daar te voeren worden de duiven gedurende de dag voor lange periodes weggehouden van de panden in de binnenstad en zijn ze ook niet meer afhankelijk van de broodjeszaken en snackbars voor hun voedsel. Daarnaast hebben de duiven op de pleinen gebruik leren maken van de bomen ter plaatse als observatiepost, hetgeen een bijzonder initiatief is voor deze afstammelingen van de *rotsduif*.

Wat betreft de recente ontwikkelingen in ons eigen land, Rotterdam heeft de primeur gehad van het eerste duivenverblijf (mei 2003). Amsterdam heeft besloten om in oktober twee duivenverblijven te plaatsen, waarvan één op het dak van de parkeergarage van De Bijenkorf aan de Dam, de andere in Amsterdam-West. Zutphen volgt nog dit jaar met haar eerste verblijf, twee andere volgen het jaar daarna, waarmee deze stad dan al haar duiven in duivenverblijven ondergebracht zal hebben. Verder worden er in Vlissingen voorbereidende maatregelen getroffen en verkeren Zoetermeer en Sneek in een vergelijkbare fase als Groningen, dat wil zeggen, er is een officieuze raadsmeerderheid voor een proefneming met de Integrale Reguleringsmethode. Tenslotte tonen diverse andere Nederlandse steden interesse in de nieuwe methode, maar daar bevindt de situatie zich nog in een beginstadium.

Voor de Groningse situatie willen wij nu voorstellen om zo snel mogelijk een begin te maken met het onderbrengen van groepen stadsduiven in duivenverblijven met volledige verzorging. We denken dan met name aan de duiven die gevoederd worden op het Martinikerkhof. Verder lijkt het ons billijk dat de kosten van het gecontroleerd voeren door de gemeente van ons worden overgenomen; wij hebben deze kosten tot dusver gedragen om een diervriendelijk stadsduivenbeleid te initiëren en om overlast zoveel mogelijk te beperken, maar uiteraard wél ter overbrugging van een bepaalde periode. Voor een gemeente als Groningen zijn deze kosten natuurlijk ook veel gemakkelijker te dragen dan voor particuliere personen.

C. Aanbevolen beleidsmaatregelen

- Organiseer geen vang- en vernietigingscampagnes meer voor onze stadsduiven. Momenteel zijn dergelijke campagnes niet mogelijk door het huidige provinciale beleid waar het gemeentebestuur zich de facto bij heeft neergelegd. Wij willen ervoor pleiten om in onze gemeente formeel het beleid te voeren om geen dieren te doden in het kader van overlastbestrijding als hiervoor diervriendelijke alternatieven bestaan.
- Stop met het uithongeringsbeleid van onze stadsduiven en accepteer de verantwoordelijkheid voor de kosten ervan. Het uithongeren van dieren is onethisch en dwingt de dieren tot het creëren van overlast om aan voedsel te komen.
- Bestem het Herenplein, het Emmaplein en het Guyotplein formeel als gecontroleerde voederplaatsen voor stadsduiven, zolang als de betreffende duiven nog niet in een duivenverblijf zijn ondergebracht.
- Formeer een commissie, waarin zitting hebben: vertegenwoordigers van de Provincie, de Gemeente, de Dierenbescherming, de Faunabescherming, bewonersorganisaties, woningbouwverenigingen en van onszelf, de Stichting Stadsduivenwerkgroep Groningen.
- Neem de geëigende voorbereidende maatregelen, in samenwerking met de bovengenoemde commissie, voor de bouw van minstens twee duivenverblijven, waarschijnlijk te plaatsen in de omgeving van de Grote Markt, dat wil zeggen: het selecteren van geschikte locaties met een plat dak, het verkrijgen van toestemming van de eigenaars van deze panden, het treffen van de nodige bouwtechnische voorzieningen, het aanvragen van bouwvergunningen en de financiering.
- Maak, in overleg met voornoemde commissie, voorlichtingsmateriaal geënt op het nieuw te volgen beleid voor belanghebbenden en andere geïnteresseerden en schakel de media in om het publiek goed te informeren.
- Informeer de Stadsduivenwerkgroep over alle klachten aangaande duivenoverlast in de binnenstad.

D. Bijlagen

- I Kostenbegroting voor twee duivenverblijven
- II Oplossingen duivenoverlast op korte termijn
- III Feiten over Integrale Reguleringsmethode in de Gemeente Aken
- IV Lijst met Duitse steden waar de Integrale Reguleringsmethode al is ingevoerd of men besloten heeft deze te gaan invoeren. Ook België begint hier nu mee (onder andere Kortrijk)
- V Fluctuaties bij duivenpopulaties met seizoensinvloeden en als gevolg van menselijk ingrijpen (Urban Wildlife Society / D.L. Roth 1995)

Bijlage I Kostenbegroting voor twee duivenverblijven

twee duivenverblijven, voor 150 duiven elk, inclusief plaatsing:	€ 30.000,00 *
kosten van de inrichting van deze verblijven, de volledige verzorging (voer, kalkeities, medische verzorging voor de duiven in de verblijven én op de gecontroleerde voederplaatsen:	€ 20.000,00
<hr/>	
totaal	€ 50.000,00

De Gemeente Groningen zou een goede start maken met een duurzame oplossing van het stadsduivenprobleem door dit bedrag voor 2004 te investeren. De cost gaat voor de baet uyt!

* Op deze verblijven is een garantie van toepassing van 15 jaar, waardoor de investering per boekjaar voor deze 2 verblijven slechts € 2.000,00 is!

Bijlage II Oplossingen duivenoverlast op korte termijn

Voor een afdoende bestrijding van overlast is het noodzakelijk door te gaan met het ontoegankelijk maken van bepaalde geliefde zit- en nestelgelegenheden van stadsduiven. Van groot belang hierbij is wél dat dit gebeurt op een voor de duiven onschadelijke wijze. Volgens onze informatie zijn de zogenaamde pennetjes niet veilig voor de stadsduiven. Pennetjes hebben naar onze waarneming al een slachtoffer geëist. Hier moet naar bruikbare alternatieven worden gezocht.

Een voorbeeld van een zeer overlastgevoelige plaats is het Van Hallpad, waar het voetpad jarenlang ernstig verontreinigd geweest is door de duiven op de aangrenzende pijler van het Emma-viaduct. Vangacties, zoals recent door de NS gevoerd, n.b. op grondgebied van de gemeente Groningen, zijn niet alleen onwettig, maar bovendien zeer wreed, zeker in het broedseizoen (jongen zijn verlaten door de oudervogels en verkommerd), en totaal ineffectief. Zodra de vangactie is afgelopen, betrekken de duiven hun post weer.

Het vakkundig afdichten van dergelijke ruimtes is de enige oplossing, naast het verplaatsen van het merendeel van de daar aanwezige groep door de Stadsduivenwerkgroep.

Gevraagd naar de reden waarom deze zeer overlastgevoelige plaats niet is afgedicht, verklaarde een vertegenwoordiger van de gemeente dat hiervoor het budget moeilijk gevonden kon worden. Wij willen erop wijzen dat er, als het de gemeente Groningen ernst is met het bestrijden van duivenoverlast, voldoende budget vrijgemaakt moet worden voor het ontoegankelijk maken van dergelijke plaatsen. Het gaat hierbij om investeringen die rendement hebben op zeer lange termijn. Nalatigheid van de gemeente Groningen in dit opzicht heeft geleid tot aanzienlijke overlast, tot bij wet verboden vangacties en uiteindelijk tot het verkommeren van een aantal jonge duiven.

Bijlage III Feiten over Integrale Reguleringsmethode in Aken

A) Geschiedenis

De gemeente Aken zocht tot januari 1996 de oplossing voor overlastproblemen in vangacties, waarbij elk jaar ca. 2000 duiven werden gedood (vergiftigd). Deze vangacties kostten ca. **€ 66.000 (Hfl. 145.000) per jaar**. Ook andere vogels werden hiervan de dupe.

De resultaten van deze werkwijze waren in het geheel niet bevredigend. Er was geen sprake van een **duurzame oplossing**, omdat de populaties al gauw weer op het oude niveau waren als gevolg van biologische factoren als het stijgen van de levensverwachting van de overgebleven duiven, minder stress op de broedplaatsen en het dalen van het mortaliteitspercentage bij de legsels.

De gemeente Aken beseftte toen dat de tot dan gevolgde werkwijze in feite neerkwam op **een eindeloze kringloop van vangen en doden** zonder zicht op enige blijvende oplossing. Ook realiseerde men zich dat op deze wijze niet voldaan werd aan het criterium voor het doden van dieren, nl. dat hiermee een redelijk doel gediend moet worden (Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren). De bewering van de wethouder Zorg en Beheer tijdens de Commissievergadering van september 2002 als zou de gemeente Aken nog doorgaan met vangacties naast de Integrale Reguleringsmethode berust op onwaarheid volgens informatie van de Bundesarbeitsgruppe Stadttauben.

B) Resultaten op korte en middellange termijn

1. De vervuiling van huizen en gebouwen in de omgeving van het verblijf nam aanzienlijk af en daarmee ook het aantal binnenkomende klachten. In één duivenverblijf komt wel ca. **160 kg. duivenmest** per jaar terecht in plaats van op overlastplaatsen.
2. Per duivenverblijf worden elk jaar wel ca. **400 eitjes** vervangen. In de omgeving van de duivenverblijven is de populatiegrootte volledig onder controle.

C) Resultaten op lange termijn

1. Een heel gezonde duivenpopulatie door een goede dagelijkse verzorging met voer en medicijnen tegen typische duivenziektes.
2. Een duurzame oplossing, waarmee recht gedaan wordt aan de mensen die overlast ondervonden hebben, aan de duiven en aan de vele stadsmensen die houden van duiven in het stadsbeeld. Verder wordt er geen inbreuk meer gemaakt op de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren, die als voorwaarde voor het doden van dieren stelt dat er een redelijk doel mee gediend moet zijn. Door het gebrek aan duurzame resultaten is er in feite nooit sprake geweest van het voldoen aan deze voorwaarde.

Bijlage IV Duitse steden die de Integrale Reguleringsmethode hebben gekozen

Steden	gecontroleerde voederplaatsen	aantal duivenverblijven
Aken	7	7
Aalen		2
Aichbach		3
Augsburg	8	7
Düsseldorf		2
Erlangen	3	3
Esslingen		2
Frechen	1	1
Hannover	gepland	1
Homburg	4	2
Keulen (Fordfabrieken)		1
Pforzheim	2	2 (duiventillen)
Rottenburg		1
Schorndorf		2 (waarvan 1 duiventoren)
Tübingen	5	4 (waarvan 1 til)
Witten	1	1
Wülfrath		1 (toren)
TOTAAL:	31	42

In de volgende steden wordt overleg gevoerd over de invoering van de Integrale Reguleringsmethode of worden al voorbereidingen getroffen voor de invoering daarvan:

Bielefeld	München	Kempton
Keulen	Neurenberg	Offenbach
Hamburg	Ludwigshafen	Schwäbisch Gmünd

Ook in België wordt de Integrale Reguleringsmethode nu ingevoerd, o.m. in Kortrijk.

Bijlage V Fluctuaties bij duivenpopulaties met seizoensinvloeden en als gevolg van menselijk ingrijpen (Urban Wildlife Society/ D.L. Roth 1995)

